

Чисніков Володимир Миколайович,

доктор юридичних наук, доцент,
головний науковий співробітник ДНДІ
МВС України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-2020-7298

Лелет Сергій Миколайович,

кандидат юридичних наук, старший дослідник,
начальник відділу ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0001-6099-4121

Алексєєва Ольга Василівна,

кандидат юридичних наук, старший дослідник,
провідний науковий співробітник ДНДІ
МВС України, м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0003-3390-536X

Кожухар Оксана Володимирівна,

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник ДНДІ
МВС України, м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0002-2234-781X

Якубчик Тетяна Василівна,

старший науковий співробітник ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0003-1415-5372

**ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ: ВІД
ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ДЕРЖАВИ ДО
РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ
(24 серпня 1991 р. – лютий 2014 р.)
ХРОНІКА ОСНОВНИХ ПОДІЙ¹**

Стаття є витягом із четвертого розділу навчального посібника “Становлення та розвиток органів поліції (міліції) на території України (ХУІІІ ст. – 2023 р.): хроніка основних подій”, який готує колектив відділу НІРВД ДНДІ МВС України. У дослідженні висвітлюється хроніка основних подій становлення правоохоронних органів України від проголошення незалежності держави до Революції Гідності (24 серпня 1991 р. – лютий 2014 р.).

Ключові слова: *Акт проголошення незалежності України, Положення про Міністерство внутрішніх справ України, нормативно-правова база.*

¹ Початок. Продовження у наступному номері.

24 серпня 1991 р.

Позачергова сесія Верховної Ради УРСР двадцятого скликання ухвалила Акт проголошення незалежності України та постанови про політичну обстановку в Україні і негайні дії Верховної Ради України по створенню умов для неповторення надалі військового перевороту; про департизацію державних органів, установ та організацій; про військові формування в Україні; Закон УРСР про надання додаткових повноважень Голові Верховної Ради України. З цього часу у життєдіяльності МВС України розпочинається новий етап – у якості відомства суверенної держави.

26 серпня 1991 р.

Видано наказ МВС № 383 “Про перегляд відомчих нормативних актів і створення нормативної бази МВС України”, згідно з яким начальникам головних управлінь, управлінь, самостійних відділів міністерства наказувалось переглянути усі відомчі нормативні документи і в установленому порядку скасувати ті з них, що втратили практичне значення або суперечать чинному законодавству України.

30 серпня 1991 р.

Видано Указ Президії Верховної Ради України “Про підпорядкування Україні внутрішніх військ, що дислокуються на її території”.

4 вересня 1991 р.

Над будинком Верховної Ради України піднято синьо-жовтий прапор.

* * *

Наказ МВС СРСР про департизацію органів внутрішніх справ і внутрішніх військ СРСР. Міністрам внутрішніх справ союзних республік наказувалось “не допускати і припиняти утиски, переслідування та інші форми дискримінації працівників органів внутрішніх справ і військовослужбовців внутрішніх військ за їх належність до політичних партій і рухів і політичні переконання, а також за здійснення свого конституційного права на участь у політичній діяльності поза межами органів внутрішніх справ, частин і з’єднань внутрішніх військ і в поза-службовий час”.

14 вересня 1991 р.

Видано постанову Кабінету Міністрів України № 197 “Про порядок компенсації особам рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ за службу понад установлений законодавством робочий час, а також у дні щотижневого відпочинку та святкові дні”.

26 листопада 1991 р.

Наказ МВС України про затвердження і введення в дію Інструкції “Про порядок прийому, реєстрації, обліку і розгляду в органах, підрозділах та установах

внутрішніх справ України заяв, повідомлень та іншої інформації про злочини і пригоди”.

29 листопада 1991 р.

Видано розпорядження Голови Верховної Ради України “Про створення в системі Міністерства внутрішніх справ України військ внутрішньої і конвойної служби”.

1 грудня 1991 р.

Відбувся Всеукраїнський референдум і вибори Президента України. За незалежність України проголосувало 90,32 відсотки учасників референдуму. Президентом України обрано Леоніда Марковича Кравчука.

6 грудня 1991 р.

Наказ МВС України про затвердження Положення “Про інспекцію по особовому складу підрозділів по роботі з особовим складом органів внутрішніх справ України і примірні службові обов’язки працівників інспекції по особовому складу”. Документ складався з 6 розділів і 39 пунктів: I. Загальні положення (п.п. 1.1–1.6). II. Функції інспекції (п.п. 2.1–2.6). III. Посадові обов’язки начальника та заступника інспекції (п.п. 3.1–3.8). IV. Посадові обов’язки старшого інспектора з особових доручень, старшого інспектора та інспектора (п.п. 4.1–4.7). V. Форми роботи інспекції (п.п. 5.1–5.7). VI. Права інспекції (п.п. 6.1–6.5).

8 грудня 1991 р.

У Бресті відбулося підписання Білорусією, Росією і Україною угоди про Співдружність Незалежних Держав. Союз Радянських Соціалістичних Республік припинив існування як суб’єкт міжнародного права і геополітична реальність.

9 грудня 1991р.

Наказом МВС України № 501 затверджено Положення “Про Штаб Міністерства внутрішніх справ України”, який мав 4 розділи і 34 пункти: I. Загальні положення (п.п. 1.1–1.6). II. Основні завдання (п.п. 2.1–2.10). III. Функції (п.п. 3.1–3.8.3). IV. Обов’язки і права начальника Штабу (п.п. 4.1–4.10.5).

Згідно з п. 1.1. “Штаб МВС України (на правах Головного управління) є самостійним структурним підрозділом МВС України і під безпосереднім керівництвом Міністра внутрішніх справ України забезпечує координацію та узгодження дій галузевих служб міністерства, органів і підрозділів внутрішніх справ у боротьбі зі злочинністю і охороні громадського порядку”.

25 грудня 1991р.

Президент СРСР М.С. Горбачов звернувся до співвітчизників по центральному телебаченню з промовою, в якій, зокрема, наголосив, що у зв’язку з ситуацією,

яка склалася з утворенням Співдружності Незалежних Держав, він припиняє свою діяльність на посту Президента СРСР.

28 грудня 1991 р.

Постановою Кабінету Міністрів України № 382 затверджено новий текст Присяги працівника органів внутрішніх справ.

9 січня 1992 р.

Міністерство внутрішніх справ і Міністерство вищої освіти України видали спільний наказ про створення на базі спеціального факультету МВС при Українській юридичній академії Харківський інститут внутрішніх справ з підготовки юристів для роботи в органах МВС з двома формами навчання: очною та заочною.

15 січня 1992 р.

Президія Верховної Ради України ухвалила Указ про Державний гімн України.

16 січня 1992 р.

Наказом МВС України № 22 затверджена “Інструкція по роботі дільничного інспектора міліції”, яка визначала завдання, організацію праці, обов’язки та права дільничного (старшого дільничного) інспектора міліції відділу (управління) внутрішніх справ та підлеглих йому відділень міліції. Інструкція мала 2 розділи і 12 пунктів: I. Загальні положення (п.п. 1.1–1.14) та II. Порядок організації роботи дільничного інспектора (п.п. 2.1–2.4.2).

27 січня 1992 р.

Постанова Кабінету Міністрів України № 33 “Про створення Української академії внутрішніх справ”. УАВС (нині – Національна академія внутрішніх справ) було створено на базі Київської вищої школи МВС СРСР імені Ф.Е. Держинського та Київського філіалу Всесоюзного інституту підвищення кваліфікації керівних працівників МВС СРСР.

5 лютого 1992 р.

Укладено Угоду між Колегією МВС України і Радою професійної спілки атестованих працівників ОВС України. Метою цієї Угоди було “прийняття сторонами взаємних зобов’язань, спрямованих на поліпшення умов праці, побуту, відпочинку і реалізацію відповідних правових гарантій співробітників органів внутрішніх справ”.

15 лютого 1992 р.

Наказ МВС України про створення на базі Київської вищої школи міліції ім. Ф.Е. Держинського та Київського філіалу Всесоюзного інституту підвищення кваліфікації керівних працівників МВС СРСР – Української академії внутрішніх справ.

У складі Української академії внутрішніх справ створити Інститут підготовки кадрів органів виконання покарань з правами юридичної особи і закріпити за Інститутом матеріально-технічну базу Київського філіалу ВІПК МВС СРСР.

18 лютого 1992 р.

Прийнято Закон України “Про оперативно-розшукову діяльність”. У статті 2 Закону наводиться поняття оперативно-розшукової діяльності. ОРД – це система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів.

19 лютого 1992 р.

Верховна Рада України затвердила тризуб як малий герб України, вважаючи його головним елементом великого Державного герба України.

29 лютого 1992 р.

Постанова Кабінету Міністрів України № 100 “Про умови оплати праці працівників органів внутрішніх справ України”, яка була оголошена наказом МВС. У ньому зазначалося: “Ввести в дію з 1 січня 1992 року шкали співвідношень посадових окладів рядового і начальницького складу, працівників, які не мають спеціальних звань рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ до мінімального розміру заробітної плати”.

6 березня 1992 р.

Верховна Рада України ухвалила закони про скасування кримінальних покарань у вигляді заслання та про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію).

* * *

Наказ МВС України про затвердження “Настановлення по організації професійної підготовки рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України”. У документі, зокрема, наголошувалося, що “призначення на посаду, присвоєння чергових спеціальних звань проводити тільки після складання працівником заліків по службовій і бойовій підготовці”.

11 березня 1992 р.

Наказом МВС України на підставі Закону України “Про освіту” Дніпропетровська, Донецька, Івано-Франківська, Львівська, Одеська, і Херсонська середні школи міліції були перейменовані в училища міліції МВС України.

12 грудня 1992 р.

МВС України видало вказівку про заходи щодо запобігання загибелі і поранення співробітників органів внутрішніх справ. У документі зазначалося, що “міністерство серйозно стурбоване кількістю фактів загибелі і поранення співробітників органів внутрішніх справ”. За період 1991 року і 11 місяців 1992 року

в Україні за різними обставинами загинули і отримали поранення 1 175 співробітників органів внутрішніх справ. Більше всього таких випадків було у Дніпропетровській, Донецькій, Миколаївській областях та Республіці Крим. З них при виконанні службових обов'язків, пов'язаних із безпосередньою участю в охороні громадського порядку і боротьбі зі злочинністю, загинуло і поранено відповідно 60 і 569 чоловік.

Далі наводилися конкретні приклади загибелі і поранення співробітників органів внутрішніх справ в окремих регіонах республіки. Від керівників ОВС вимагалось “глибоко проаналізувати факти загибелі і поранення особового складу, зробити з цього відповідні висновки, вжити конкретних заходів по недопущенню таких випадків”.

26 березня 1992 р.

Верховною Радою України прийнято Закон України “Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України”.

31 березня 1992 р.

Наказом МВС України № 180 затверджено Положення про Управління справами Міністерства внутрішніх справ України.

9 квітня 1992 р.

Видано Закон України “Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ” та постанову Верховної Ради України про порядок введення цього Закону в дію.

10 квітня 1992 р.

Видано наказ МВС України № 194 “Про підпорядкування МВС України УВС міста Севастополя”. Згідно з документом на начальника УВС міста Севастополя поширювались “всі права начальника УВС області у вирішенні питань службової діяльності і роботи з кадрами”. Постановою Кабінету Міністрів України № 186 “дозволено Міністерству внутрішніх справ України мати шістьох заступників Міністра, у тому числі одного першого, а також колегію у складі 15 осіб”.

5 травня 1992 р.

Наказ МВС України № 251 “Про затвердження Положення про Управління по організації роботи органів внутрішніх справ на транспорті МВС України”.

14 травня 1992 р.

Наказ МВС України № 255 “Про затвердження Положення про Головне управління військ внутрішньої та конвойної охорони”. Наказ МВС України № 261 “Про затвердження Положення про Головне фінансово-економічне управління Міністерства внутрішніх справ України”.

18 травня 1992 р.

Наказом МВС України № 274 створено Київське училище міліції МВС України.

30 травня 1992 р.

Затверджено Положення про Головне управління Державної автомобільної інспекції МВС України.

4 червня 1992 р.

Видано наказ МВС № 803 “Про реорганізацію УВС міста Києва в Головне управління внутрішніх справ”.

19 червня 1992 р.

Закон України “Про внесення змін і доповнень до Закону УРСР “Про міліцію”. Внесення змін було мотивовано, насамперед, проголошенням незалежності України, а внаслідок цього – необхідністю приведення чинного ще в УРСР законодавства у відповідність до нових вимог.

22 червня 1992 р.

Наказом МВС № 366 затверджено Положення про Головне управління захисту економіки від злочинних посягань МВС України.

30 червня 1992 р.

Видано наказ МВС № 383 “Про заснування заохочувальних грошових премій МВС України за кращі публікації та телерадіопередачі в засобах масової інформації про діяльність органів внутрішніх справ”.

6 липня 1992 р.

Наказом МВС № 406 затверджено Положення про Головне управління виконання покарань МВС України.

12 вересня 1992 р.

Видано наказ МВС України № 538 “Про підвищення рівня загальної та професійної культури, службової етики працівників органів внутрішніх справ та ролі керівників в організації виховної роботи”.

7 жовтня 1992 р.

Розпорядженням Президента України № 157 затверджено Положення про Міністерство внутрішніх справ України. У ст. 1. Положення зазначалось, що “МВС України є центральним органом державної виконавчої влади, керівник якого, відповідно до Конституції України, входить до складу Кабінету Міністрів України. Міністерство реалізує державну політику у сфері захисту прав і свобод громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, організує і координує діяльність органів внутрішніх справ по боротьбі зі злочинністю, охороні громадського порядку і забезпеченню громадської безпеки.

12 жовтня 1992 р.

Постановою Кабінету Міністрів України № 575 затверджено Положення про порядок застосування вогнепальної зброї. Постановою Кабінету Міністрів України № 576 затверджено Положення про дозвільну систему.

27 жовтня 1992 р.

Після сформування нового українського уряду на чолі з прем'єр-міністром Леонідом Кучмою, Президент України Л.М. Кравчук видав Указ про призначення Василюшина Андрія Володимировича Міністром внутрішніх справ незалежної України, який обіймав цю посаду ще за часів УРСР, з 26 липня 1990 р.

Жовтень 1992 р.

У Києві відбулося підписання багатосторонньої Угоди про співробітництво міністерств внутрішніх справ 13 держав – республік колишнього СРСР щодо боротьби з незаконним обігом наркотичних і психотропних засобів.

17 листопада 1992 р.

Встановлення Указом Президента України, враховуючи заслуги органів внутрішніх справ України у боротьбі зі злочинністю та охороні правопорядку, професійного свята “День міліції”. Документом затверджувалось відзначення Дня міліції “щорічно 20 грудня – у день прийняття Верховною Радою України у 1990 році Закону України “Про міліцію”. Також в Указі наголошувалось: “У День міліції у містах Києві, Сімферополі, Севастополі, обласних та районних центрах, містах обласного підпорядкування проводити урочисті заходи”.

23 листопада 1992 р.

Наказом МВС України затверджено Положення про Головне управління тилового та матеріально-технічного забезпечення МВС України.

26 січня 1993 р.

Верховна Рада України, вважаючи, що “одним із найважливіших завдань діяльності всіх Органів державної влади і посадових осіб є забезпечення виконання актів законодавства з питань зміцнення законності і правопорядку, прийняла постанову “Про стан виконання законів і постанов Верховної Ради України з питань правопорядку і заходи щодо посилення боротьби зі злочинністю”.

28 січня 1993 р.

Наказом МВС України № 42 створено спеціальний підрозділ міліції охорони “Титан”.

8 лютого 1993 р.

Наказ Міністерства освіти і Міністерства внутрішніх справ України про створення на базі Донецького училища міліції МВС України та Донецького відділення заочного навчання Української академії внутрішніх справ при Донецькому державному університеті по підготовці юристів для роботи в органах МВС з двома формами навчання: очною та заочною.

24 березня 1993 р.

Наказом МВС України № 157 затверджено Положення про Головне інформаційне бюро МВС України. У документі зазначалося, що ГІБ у системі органів

і підрозділів МВС України є головною організацією із розробки та впровадження засобів обчислювальної техніки в діяльність ОВС, організації статистичної та оперативно-довідкової роботи, організаційно-методичного керівництва архівною роботою.

25 березня 1993 р.

Утворено Національне центральне бюро Інтерполу (Укрбюро Інтерполу). Постановою Кабінету Міністрів України № 220 затверджено Положення Про Національне центральне бюро Інтерполу (Укрбюро Інтерполу), яке представляє Україну в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерполі та є центром координації взаємодії правоохоронних органів країни з компетентними органами зарубіжних держав щодо ведення боротьби зі злочинністю, що має транснаціональний характер або виходить за межі країни.

31 березня 1993 р.

Наказ Міністерства внутрішніх справ України про створення у містах Донецьку і Запоріжжі училищ міліції МВС України на базі училищ професійної підготовки працівників міліції УВС Донецької і Запорізької областей зі щорічним прийомом на навчання 125 осіб, зберегти відділення початкової підготовки молодшого та середнього начальницького складу для органів внутрішніх справ України у кількості 225 чоловік.

14 квітня 1993 р.

Наказом МВС України № 237 затверджено емблему Міністерства внутрішніх справ України та емблеми підвідомчих служб.

21 квітня 1993 р.

Прийнято Закон України “Про порядок одержання згоди Ради народних депутатів на притягнення депутата до відповідальності”.

22 квітня 1993 р.

Видано постанову Верховної Ради України “Про спеціальні звання, формений одяг та знаки розрізнення в органах внутрішніх справ України”.

12–13 травня 1993 р.

У Єревані відбулася нарада міністрів внутрішніх справ Білорусі, Вірменії, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Росії, Таджикистану, Туркменістану та України. У її роботі взяли участь як спостерігачі делегації МВС Латвії та Естонії. Голови делегацій підписали угоду про співробітництво між міністерствами внутрішніх справ з техніко-криміналістичного забезпечення оперативно-службової діяльності.

25 червня 1993 р.

Верховна Рада України прийняла постанову “Про державну програму боротьби зі злочинністю”, яка мала 7 розділів і 94 пункти: I. Організація та правові засади (п.п. 1–12). II. Профілактика правопорушень (п.п. 1–33). III. Зміцнення

громадського порядку та безпеки (п.п. 1–14). IV. Боротьба з організованою злочинністю та злочинністю у сфері економіки (п.п. 1–32). V. Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю (п.п. 1–6). VI. Удосконалення кримінально-виконавчої системи (п.п. 1–7). VII. Кадрове та матеріально-технічне забезпечення правоохоронної діяльності (п.п. 1–22).

30 червня 1993 р.

Прийнято Закон України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю” та видано постанову Верховної Ради України “Про порядок введення в дію Закону України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю”. Останнім документом доручалось Кабінету Міністрів до 1 серпня 1993 р. затвердити структуру і штатну чисельність управлінь та відділів по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ та Служби безпеки України. Наказом МВС № 381 експертно-криміналістичний факультет Української академії внутрішніх справ було перепрофільовано у слідчо-криміналістичний.

5 липня 1993 р.

Постановою Кабінету Міністрів України № 510 створено Державну службу боротьби з економічною злочинністю МВС України.

10 серпня 1993 р.

Постановою Кабінету Міністрів України № 615 затверджено Положення про Державну службу охорони при Міністерстві внутрішніх справ.

23–24 вересня 1993 р.

У Волгограді (РФ) відбулася нарада міністрів внутрішніх справ Азербайджану, Вірменії, Грузії, Киргизії, Молдови, Російської Федерації, Таджикистану, Туркменістану, Узбекистану та України. У її роботі взяли участь як спостерігачі делегації МВС Латвії та Естонії.

16 листопада 1993 р.

МВС України з метою забезпечення належної організації роботи підрозділів дорожньої міліції посилення боротьби зі злочинністю на автодорогах України, попередження незаконного вивозу товарно-матеріальних цінностей за її межі видало наказ “Про організацію роботи підрозділів дорожньої міліції”.

16 грудня 1993 р.

Постановою Верховної Ради України затверджено “Положення про порядок комплектування, матеріально-технічного, військового, фінансового та соціально-побутового забезпечення спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України”. Документ мав 4 розділи і 29 пунктів: I. Загальні положення (п.п. 1.1–1.3). II. Комплектування спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю (п.п. 2.1–2.10). III. Матеріально-технічне і військово-забезпечення спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю (п.п. 3.1–3.6). IV. Фінансове та соціально-побутове

забезпечення спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю (п.п. 4.1–4.2.10).

23 грудня 1993 р.

Ухвалення законів України “Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві” та “Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів”.

3 січня 1994 р.

Наказом МВС України затверджено Положення “Про Управління паспортної, реєстраційної та міграційної роботи МВС України”.

4 лютого 1994 р.

Прийнято постанову Верховної Ради України “Про порядок введення в дію Закону України “Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві”.

16–17 лютого 1994 р.

У Ашхабаді (Туркменістан) відбулася нарада міністрів внутрішніх справ Азербайджану, Білорусії, Вірменії, Грузії, Казахстану, Киргизії, Молдови, Російської Федерації, Таджикистану, Туркменістану, Узбекистану та України, де розглядалися питання розширення і підвищення ефективності та співробітництва, укріплення взаємодії в галузі боротьби з організованою злочинністю в державах СНД.

18 березня 1994 р.

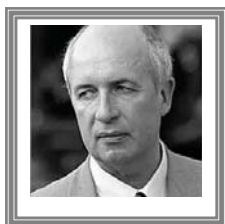
Видано наказ МВС України № 138 “Про створення Луганського інституту внутрішніх справ МВС України”. Документ був виданий на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 22 лютого 1994 р. Інститут створювався на базі Луганського училища міліції МВС України.

18 травня 1994 р.

Видано наказ МВС України № 255 “Про реорганізацію МВС Республіки Крим у Головне управління внутрішніх справ у Криму МВС України”.

21 липня 1994 р.

Укази Президента України Л.Д. Кучми про звільнення Василюшина Андрія Володимировича з посади Міністра внутрішніх справ України та призначення виконуючим обов’язки Міністра внутрішніх справ України Радченка Володимира Івановича.

27 липня 1994 р.

Постанова Верховної Ради України про затвердження кандидатури генерала армії України Радченка Володимира Івановича на посаді Міністра внутрішніх справ України.

28 липня 1994 р.

Указом Президента України Л. Кучми Міністром внутрішніх справ України призначено генерал-полковника Радченка Володимира Івановича (1948 р.н.), який до цього обіймав посаду заступника Голови Служби Безпеки України. Очолював МВС України до 3 липня 1995 року.

10 жовтня 1994 р.

Постановою Кабінету Міністрів України № 700 затверджено Положення про паспортну службу органів внутрішніх справ.

22 листопада 1994 р.

Постанова Кабінету Міністрів України “Про створення Університету внутрішніх справ” на базі Харківського інституту внутрішніх справ, що ліквідується. Новоствореному університету надавалося право “вести підготовку магістрів відповідних спеціальностей до 2000 року без акредитації”.

1 грудня 1994 р.

Президент України Л. Кучма підписав Закон “Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органами дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду”.

11 січня 1995 р.

Наказом МВС України № 15 оголошено “Положення про Експертну раду МВС України з питань нормотворчої діяльності”, яка створюється з метою підвищення ефективності здійснюваних міністерством заходів щодо вдосконалення правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ.

24 січня 1995 р.

Прийнято Закон України “Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх”.

25 січня 1995 р.

Наказом МВС України № 60 затверджено інструкцію “Про порядок постійного зберігання та носіння табельної вогнепальної зброї, боєприпасів та спеціальних засобів працівниками міліції”. Інструкція була видана з метою підвищення ефективності виконання оперативно-службових завдань, забезпечення особистої безпеки громадян та працівників міліції.

15–17 лютого 1995 р.

У Мінську (Білорусія) відбулася нарада міністрів внутрішніх справ Азербайджану, Білорусії, Вірменії, Грузії, Казахстану, Молдови, Російської Федерації, Таджикистану, Туркменістану, Узбекистану та України. Учасники наради обговорили актуальні питання подальшого розвитку співробітництва міністерств внутрішніх справ держав СНД.

14 березня 1995 р.

Закон України “Про міліцію” доповнено статтею 151 “Гарантії особистої безпеки озброєного працівника міліції”. Зокрема, статтею передбачалося, що “спроба особи, яку затримує працівник міліції із вогнепальною зброєю в руках, наблизитись до нього, скоротивши при цьому визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї дають працівникові міліції право застосувати вогнепальну зброю”.

30 березня 1995 р.

Постановою Кабінету Міністрів України у м. Харкові Українську державну юридичну академію реорганізовано в Національну юридичну академію України.

Березень 1995 р.

Міністр внутрішніх справ України В.І. Радченко в інтерв'ю кореспонденту газети “Аргументи і факти” зазначав, що “за останні п'ять років рівень злочинності в Україні збільшився на три чверті, з'явилися нові види злочинів – замовні вбивства, фінансові шахрайства, фіктивні банкрутства... Необхідні спеціалісти, кошти, напрацювання, але в органах внутрішніх справа 24 тисячі вакансій і ця цифра постійно зростає... Незважаючи на нестачу кадрів, необхідно розлучатися з недобросовісними працівниками. У минулому році, наприклад, за різні порушення звільнено 870 вартових правопорядку, 270 притягнуто до кримінальної відповідальності”.

При цьому міністр наголосив, що особливу увагу міністерство приділяє злочинам проти особи. На превеликий жаль, результати маловтішні: у 1994 році скоєно близько 4,5 тисяч убивств, 10 тисяч тяжких тілесних ушкоджень.

Під кінець розмови міністр зазначив, що “міністерство вживає заходи щодо покращення ситуації в республіці, готує нові законопроекти, але бракує грошей. Наприклад, у черзі на отримання житла стоїть 40 000 сімей міліціонерів, а в 1994 році видали всього 500 ордерів. Якщо ситуація не зміниться, то чекати квартиру їм прийде більше п'ятдесят років”.

19 квітня 1995 р.

Рішенням колегії МВС України створено Науково-дослідний інститут МВС України.

21 квітня 1995 р.

Наказом МВС України затверджені нагрудні знаки МВС: “Почесний знак МВС України”, “За відзнаку в службі”, “Кращому працівникові пожежної охорони”, а також Положення про нагрудні знаки, їх описи і зразки посвідчень до них.

22 квітня 1995 р.

Наказ МВС України № 257 “Про затвердження положення про Управління оперативного зв'язку МВС України”.

6 червня 1995 р.

Спільним наказом Архівного управління при Кабінеті Міністрів і МВС України оголошено про створення Державного архіву МВС України. Як зазначалося в журналі “Міліція України” (2003 № 2), в архіві є 4 розділи: архів міліції (1917–1928 рр.); архів НКВС під час масових репресій (1929–1940 рр.); архів років ВВВ та перших післявоєнних років (1941–1946 рр.), а також “Справи МВС 1917–1983 рр.”, об'єднані в єдиний фонд (№ 54).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Вератюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф.* Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. Вид. 2-ге, допов. Київ: Наукова думка, 2005. 718 с.
2. *Бандурка О.М.* Від генеральних секретарів до міністрів внутрішніх справ. Х.: Майдан, 2020. 544 с.
3. Довідник працівника міліції: у 2-х кн. Кн. 1: Законодавчі та інші нормативно-правові акти з питань діяльності органів внутрішніх справ / відп. ред. М.В. Білоконь; упоряд. С.М. Гусаров, В.Г. Слободянюк, С.М. Калок. К.: Видавнича компанія “Воля”, 2003. 584 с.

4. Зозуля Є.В. Органи внутрішніх справ України на етапі розбудови незалежної держави (історико-правове дослідження): монографія. Херсон: Грінь Д.С., 2017. 270 с.
5. Історія органів внутрішніх справ: науково-бібліографічний довідник / за заг. ред. Л.О. Зайцева, О.А. Гавриленка, В.М. Чиснікова. Харків: Харківськ. ун-т внутр. справ, 2000. 57 с.
6. Корниченко М.В. Прощай, милиция. К. 2009. 480 с.
7. Кравченко Ю.Ф. Міліція України. Київ: Генеза.1999. 432 с.
8. Міліція України у 1917–2002 рр. (історія, організація та діяльність, дотримання законності, підготовка кадрів). Бібліографічний покажчик / укл. П.П. Михайленко, В.А. Довбня, Т.Л. Кальченко, Е.М. Кісілюк; наук. ред. проф. П.П. Михайленко. Київ: Текст, 2002. 122 с.
9. Міліція України: історичний нарис, портрети, події: наук.-популярне вид. / за ред. Ю.О. Смирнова, кол. авторів: Ю.О. Смирнов, П.П. Михайленко, О.Д. Святоцький та ін. Київ: Видавничий Дім “Ін Юре”. 2002. 888 с.
10. Міністерство внутрішніх справ України: події, керівники, документи та матеріали (1917–2017 рр.): наук. вид. / авт. кол.: М.Г. Вербенський, О.Н. Ярмиш, В.О. Криволапчук, Т.О. Проценко, В.Д. Бондаренко, В.М. Чисніков, В.А. Довбня, Т.А. Плугатар, С.М. Лелет, О.В. Кожухар; за заг. ред. А.Б. Авакова. У 8 т. К., 2017. Т. 8: Міністерство внутрішніх справ незалежної України: від пострадянської системи управління до реформ “Революції Гідності” (24 серпня 1991 р. – грудень 2017 р.). 996 с.
11. Михайленко П.П., Кондратьев Я.Ю. Історія міліції України у документах і матеріалах: у 3-х т. Київ: Генеза. 1997. Т. 3. 616 с.
12. Нормативно-правові акти України щодо охорони правопорядку / упоряд.: Лисюченко В.П., Цимбалюк В.С., Шамрай В.А., Джуський В.Г. Київ: УАВС, 1996. 459 с.
13. Черкасов Ю.Е. Перехрестя долі. К.: Тов. “Друкарня “Бізнесполіграф”, 2017. 456 с.
14. Чисніков В.М. Секретарі, наркоми, міністри внутрішніх справ України. Київ: УАВС, 1995. 24 с.

REFERENCES

1. Verapuyuk V.F. Dziuba O.M., Repryntsev V.F. (2005). Ukraine vid naidavnishykh chasiv do sohodennia Khronolohichniy dovidnyk. “Ukraine from the earliest times to the present Chronological guide”. Iss. 2nd, ad. Kyiv: Naukova dumka. 718 p. [In Ukrainian].
2. Bandurka O.M. (2020). Vid heneralnykh sekretariv do ministriv vnutrishnikh sprav. “From general secretaries to interior ministers”. KH.: Maidan. 544 p. [In Ukrainian].
3. Dovidnyk pratsivnyka militsii: u 2-kh kn. Kn. 1: Zakonodavchi ta inshi normatyvno-pravovi akty z pytan diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav. “Handbook of a police officer: in 2 books. Book 1: Legislative and other normative legal acts on the activities of internal affairs bodies / resp. ed. M.V. Bilokon; S.M. Husarov, V.H. Slobodianiuk, S.M. Kaliuk. K.: Publishing Company “Volia”, 2003. 584 p. [In Ukrainian].
4. Zozulia Ye.V. (2017). Orhany vnutrishnikh sprav Ukrainy na etapi rozbudovy nezalezhnoi derzhavy (istoryko-pravove doslidzhennia). “Internal affairs bodies of Ukraine at the stage of building an independent state (historical and legal research)”: monograph. Kherson: Hrin D.S. 270 p. [In Ukrainian].
5. Istoriia orhaniv vnutrishnikh sprav. “History of the bodies of internal affairs”: a scientific and bibliographic guide / by general ed. L.O. Zaitseva, O.A. Havrylenka, V.M. Chysnikova. Kharkiv University of Internal Affairs K. 2009. 480 p. [In Ukrainian].
6. Korniienko M.V. (2009). Proshchai, militsiia. “Goodbye, police”. K., 480 p. [In Russian].
7. Kravchenko Yu.F. (1999). Militsiia Ukrainy. “Police of Ukraine”. Kyiv: Heneza, 432 p. [In Ukrainian].
8. Militsiia Ukrainy u 1917–2002 rr. (istoriia, orhanizatsiia ta diialnist, dotrymannia zakonnosti, pidhotovka kadriv. “Militia of Ukraine in 1917–2002 (history, organization and activities, compliance with the law, personnel training)”. Bibliographic index / P.P. Mykhailenko, V.A. Dovbnia, T.L. Kalchenko, E.M. Kisiliuk; ed. prof. P.P. Mykhailenko. Kyiv: Tekst, 2002. 122 p. [In Ukrainian].
9. Militsiia Ukrainy: istorychnyi narys, portrety, podii. “Militia of Ukraine: historical essay, portraits, events”: scientific-popular edition. / edited by: Yu.O. Smyrnov, P.P. Mykhailenko, O.D. Sviatotskyi. Kyiv: Publishing House “In Yure”, 2002. 888 p. [In Ukrainian].
10. Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy: podii, kerivnyky, dokumenty ta materialy (1917–2017 rr.). “Ministry of Internal Affairs of Ukraine: events, managers, documents and materials (1917–

2017)” author coll. M.H. Verbenskyi, O.N. Yarmysh, V.O. Kryvolapchuk, T.O. Protsenko, V.D. Bondarenko, V.M. Chysnikov, V.A. Dovbnia, T.A. Pluhatar, S.M. Lelet, O.V. Kozhukhar; gen. ed. A.B. Avakov. In Vol. 8, 2017. Vol. 8: The Ministry of Internal Affairs of Independent Ukraine: From the Post-Soviet Management System to the Reforms of the “Revolution of Dignity” (August 24, 1991 –December 2017). 996 p. [In Ukrainian].

11. *Mykhailenko P.P., Kondratiiev Ya.Yu.* (1997). Istoriiia militsii Ukrainy u dokumentakh i materialakh. “History of the militia of Ukraine in documents and materials”: in 3 volumes. Kyiv: Heneza. Vol. 3. 616 p. [In Ukrainian].

12. Normatyvno-pravovi akty Ukrainy shchodo okhorony pravoporiadku. “Regulatory and legal acts of Ukraine regarding the protection of law and order” / edited by: Lysiuchenko V.P., Tsymbaliuk V.S., Shamrai V.A., Dzhuskyi V.H. Kyiv: UAVS, 1996. 459 p. [In Ukrainian].

13. *Cherkasov Yu.E.* (2017). Perekhrestia doli. “Crossroads of fate”. K.: Comrade. “Business Polygraph Printing House”. 24 p. [In Ukrainian].

14. *Chysnikov V.M.* (1995). Sekretari, narkomy, ministry vnutrishnikh sprav Ukrainy. “Secretaries, people’s commissars, ministers of internal affairs of Ukraine”. Kyiv: UAVS. 24 p. [In Ukrainian].

UDC 351.74(091)(477)

Chysnikov Volodymyr,

Doctor of Juridical Sciences, Associate Professor, Chief Researcher,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-2020-7298

Lelet Serhii,

Candidate of Juridical Sciences, Senior Researcher, Head of the Department,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-6099-4121

Aliksieieva Olha,

Candidate of Juridical Sciences, Senior Researcher, Leading Researcher,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-3390-536X

Kozhuhar Oksana,

Candidate of Juridical Sciences, Senior Research Fellow,
State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-2234-781X

Yakubchik Tetiana,

Senior Research Fellow, State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0003-1415-5372

**LAW ENFORCEMENT AGENCIES OF UKRAINE: FROM
THE DECLARATION OF STATE INDEPENDENCE TO THE REVOLUTION
OF DIGNITY (AUGUST 24, 1991 – FEBRUARY 2014)
CHRONICLE OF KEY EVENTS**

This article highlights the main events in the formation of law enforcement agencies of Ukraine, from the proclamation of independence to the Revolution of Dignity (August 24, 1991 – February 2014). In particular, the authors note that the extraordinary session of the Supreme Soviet of the Ukrainian SSR of the twentieth convocation adopted the Act on the Declaration of Independence of Ukraine and

resolutions on the political situation in Ukraine and the immediate actions of the Verkhovna Rada of Ukraine to create conditions for not a further military coup; on department of state bodies, institutions and organizations; on military formations in Ukraine; the Law of the Ukrainian SSR on granting additional powers to the Chairman of the Verkhovna Rada of Ukraine. Since that time, new stage in the life of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine begins – as a department of a sovereign state. Moreover, the Ministry of Internal Affairs issued order No. 383 “On revision of departmental normative acts and creation of normative base of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine”, under which the heads of main departments, directorates, independent divisions of the Ministry were ordered to review all departmental normative documents and cancel those of them, which lost their practical importance or contradicted the current legislation of Ukraine, in the established order; issued the Decree of the Presidium of the Verkhovna Rada of Ukraine “On subordination to Ukraine of the internal troops stationed on its territory”, the order of the USSR Interior Ministry on department of internal affairs bodies and internal troops of the USSR. The Ministers of Internal Affairs of the Union republics were instructed to “prevent and suppress harassment, persecution and other forms of discrimination against employees of internal affairs bodies and servicemen of internal troops for their affiliation with political parties and movements and political convictions, as well as for exercising their constitutional right to participate in political activities outside the internal affairs bodies, units and formations of internal troops and outside their service time”; there was issued the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 197 “On the procedure for compensation to the rank and file of the internal affairs bodies for the service beyond the statutory working hours, as well as in the days of weekly rest and holidays”; the order of the Interior Ministry of Ukraine on the approval and enactment of the Instructions “On the reception, registration, accounting and consideration in the bodies, units and institutions of the Interior of Ukraine statements, reports and other information about crimes”; the order of the Chairman of the Verkhovna Rada of Ukraine “On the Establishment of the Internal and Convoy Service Troops in the Ministry of Internal Affairs of Ukraine” was issued, etc. Publication of this regulatory framework was motivated primarily by the proclamation of Ukraine’s independence, and as a result, by the need to bring existing legislation in the Ukrainian SSR in line with new requirements.

Keywords: Act of Declaration of Independence of Ukraine, Regulation on the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, regulatory framework.

Отримано 01.12.2022